

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

tilbagebetalte beløb, og den udgjorde i regnskabsåret 1961-62 732.794 kr.

Der må i større og større grad åbnes muligheder for danske videnskabsmænd til at deltage i udenlandske kongresser også uden for Europa. Ansøgninger om rejsetilskud er i stærk stigning, og dette må ses på baggrund af, at antallet af videnskabelige stillinger ved universiteterne, læreanstalterne og andre forskningsinstitutioner er steget betydeligt i de seneste år. Det er derfor påkrævet, at man åbner mulighed for også bevillingsmæssigt at imødekomme dette behov.

Antallet af ansøgninger om tilskud til udgivelse af videnskabelige publikationer og tidsskrifter på et af hovedsprogene har også i de sidste år vist stærk stigning, og fondets bestyrelse har endvidere fundet det ønskeligt, at man i højere grad kunne stille bevillinger til rådighed til trykning og udgivelse på hovedsproget også af videnskabelige arbejder, som det ikke er hensigtsmæssigt at publicere i tidsskrifter. Udgifterne til støtte af sådanne publikationer er siden fondets oprettelse dalet betydeligt, således at tilskuddet i dag kun udgør knap 12 pct. af den årlige bevilling. Det er derfor påkrævet, at der på ny skabes mulighed for at støtte trykning af videnskabelige arbejder, som er frembragt af danske forskere, og sådanne publikationer bør straks trykkes, når forskningsresultaterne foreligger, således at der ikke skal hengå år efter år, inden dette materiale bliver tilgængeligt for et internationalt forum.

Hvis dansk forskning stadig skal bevare sit høje stadi og sin anseelse, er det nødvendigt, at vore videnskabsmænd har mulighed for en international orientering inden for deres felt. Det er tillige af vigtighed, at vore videnskabsmænds publikationer af forskningsresultater i rimeligt omfang gennem oversættelser gøres tilgængelige for udenlandske videnskabsmænd. I dag, hvor man fra alle sider kan tilslutte sig en uvidet støtte til dansk forskning, må vi ikke

glemme betydningen af et frugtbart videnskabeligt samarbejde på tværs af landegrænserne.

Med disse bemærkninger fremsætter jeg dette forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Rask-Ørsted Fondet og anbefaler det til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en afrustningskommission [af Aksel Larsen m. fl.].

Valgt blev: *Sogaard, Holger Eriksen, Gerholm, Lykke Jørgensen, H. Larsen (Bjerre), Niels Matthiasen, Helge Nielsen, Orla Pedersen, Helge Larsen, From, Holger Hansen, Viggo Hauch, Østergaard, Erik Kragh, Marie Antoinette von Lowzow, Reedtz-Thott og Aksel Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om almindelig omsætningsafgift.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 1) findes i tidenden sp. 468, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 41).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om forskellige forbrugsafgifter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 2) findes i tidenden sp. 468, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 41).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Retoft: Da det lovforslag, som vi i dag har til anden behandling, blev fremsat af den højtærede finansminister, fremgik det, at det ikke var meningen, at der skulle foretages en omfattende revision af omsloven. Det ville heller ikke være rimeligt, da loven i sin virketid har vist sig at svare til de hensigter, man havde ved dens gennemførelse. Det er glædeligt, at det har været muligt at administrere loven uden for megen kritik, hvad allerede blev fremført ved første behandling.

Det måtte selvfølgelig ventes, at det udvalg, der blev nedsat efter første behandling, ville få en række henvendelser, og det er jo også sket, som det tydeligt ses af betænkningen. Det fremgår, at de fremsatte henvendelser er dikteret af ønsket om at slippe lidt billigere fra omsen. I de møder, udvalget har afholdt, har finansministeren tilstillet udvalget fyldige oplysninger angående de nævnte spørgsmål, og oplysningerne er endvidere uddybet ved samråd med ministeren. Det blev hurtigt klart under udvalgsarbejdet, at hvis man begyndte at pille ved enkeltheder, ville det være vanskeligt at stoppe. Selv om flere af de ønsker, der blev fremsat, tilsyneladende var små, ville de trække langt mere med og berøre områder, som det ikke var tilstillet at berøre.

Resultatet er blevet, at udvalgets flertal bestående af de fire partier, der gennemførte omsloven, kan tiltræde lovforslaget med de af finansministeren stillede ændringsforslag.

Ændringsforslagene nr. 2, 3, 4, 5 og 6 er stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget; de er nærmest en justering af ønsker, som erhvervslivet kan motivere.

Ændringsforslag nr. 2 vedrørende lovens § 13 tilsigter at tydeliggøre bestemmelsen

om fradragsret for returvarer, bonus og dividende.

Ændringsforslag nr. 3 vedrørende lovens § 27 går ud på en tilføjelse til § 27. Hvis ændringsforslaget vedtages, udvides kredsen af de virksomheder, der kan slippe for afgifter af visse reservedele, som de har indført til levering til deres kunder til opfyldelse af garantiforpligtelser.

Ændringsforslag nr. 4 vedrørende lovens § 36 gælder en fastsættelse af forhold, der kan indtræffe, når en erhvervsdrivende kunde står over for konkurs eller tvangsakkord.

Ændringsforslag nr. 5 vedrørende lovens § 41 fastsætter straffebestemmelser for en registreringspligtig virksomhed, der fortsætter, selv om retten hertil er inddraget.

Ændringsforslag nr. 6 drejer sig kun om, hvornår loven skal træde i kraft.

Et mindretal, det ærede medlem hr. Aksel Larsen, har stillet ændringsforslag under nr. 1. Jeg vil anbefale at stemme imod dette ændringsforslag; ændringen ville, hvis den blev vedtaget, efter flertallets opfattelse få for vidtrækkende følger.

Af betænkningen fremgår, at der er nedsat 2 udvalg, ét vedrørende omsætningsafgiften på byggematerialer og ét vedrørende håndværkernes omsproblemer. Jeg takker den højtærede finansminister for hans initiativ. Det vil være nyttigt at kulegrave de to områder.

Til slut skal jeg anbefale, at man stemmer imod ændringsforslag nr. 1, stillet af et mindretal, og stemmer for ændringsforslagene nr. 2-6, stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget.

Jeg vil gerne nævne endnu en ting dette lovforslag vedrørende. Der er, så vidt jeg ved, givet et tilsagn fra finansministeren om, at han vil tage det spørgsmål op, hvorledes der skal forholdes med industriens transportmidler, traktorer, og hvad de nu hedder, de forskellige ting, der bruges. Jeg ved ikke, om finansministeren vil svare allerede nu eller eventuelt vil give udvalget en redegørelse, idet jeg går ud fra, at der vil blive afholdt et udvalgsmøde mellem anden og tredje behandling.

Lovforslaget om ændringer i lov om forskellige forbrugsafgifter er meget kortfattet, og der er hertil kun stillet 3 ændringsforslag.

[Retoft.]

Ændringsforslag nr. 1 tilsigter at fritage doktordisputater for afgift. Hvis ændringsforslag nr. 2 vedtages, vil det betyde, at en større kreds af blade med dagblads-karakter vil kunne inddrages under afgifts-fritagelsen, selv om de ikke udkommer hver ugedag. Ændringsforslag nr. 3 vedrører lovens ikrafttræden.

Endelig er der i udvalget af ministeren stillet et ændringsforslag, der omfatter to små punkter, men da dette ikke er kommet med i betænkningen, vil jeg anmode om, at der afholdes et udvalgsmøde mellem anden og tredje behandling, så det kan blive behandlet af udvalget.

Alfred Bøgh: Jeg er enig med socialdemo-kratiets ærede ordfører i, at det under sagens behandling har vist sig vanskeligt at gennemføre ændringer — som måske nok kunne være ønskværdige — uden at det brød loven på forskellige måder og voldte administrative vanskeligheder; derfor har vi måttet afstå fra at gennemføre sådanne ændringer på nuværende tidspunkt.

Også vi hilser med glæde, at ministeren har nedsat de to udvalg til at gennemgå forskellige ting loven vedrørende, og håber, de må nå frem til et resultat, således at åbenbare urimeligheder i lovens administration kan undgås. I øvrigt er det jo hele udvalget, der tiltræder de ændringer, finansministeren har foreslået, og jeg anbefaler at stemme for dem og at stemme imod mindretallets ændringsforslag.

Weikop: Man kan vel sige, at det hverken er uventet eller unaturligt, at mange denne gang har benyttet lejligheden til ved dette lovforslags fremkomst at fremføre forskellige ønsker med hensyn til administrationen og at foreslå forskellige ændringer. Det er lige så klart, at de forslag og ønsker, der blev fremsat, stort set alle sammen gik ud på lempelser på den ene eller den anden måde og på det ene eller det andet område. Nogle af disse ønsker — ja, jeg kan næsten sige: mange af disse ønsker — forekommer det rent umiddelbart rimeligt at imødekomme. Jeg er også enig i, hvad der blev sagt her, at ved en nærmere prøvelse viste det sig egentlig vanskeligt — for ikke at sige næsten umuligt — at finde en afgræns-

ning, der gjorde det muligt at gøre ret og skel til alle sider ved administrationen af loven, og det er jo netop heri, vanskeligheden ligger.

Det er selvsagt beklageligt, at det er sådan; men mon det i det hele taget vil være muligt at gennemføre en omfattende omsætningsafgift, uden at mindre rimelige forhold vil opstå? Det tror jeg ikke på. Men dermed være ikke sagt, at man, indtil loven næste gang bliver taget op — og det bliver den jo, når de to udvalg, der nu er nedsat, har afsluttet deres overvejelser — ikke skal arbejde på at finde frem til rimelige lempelser, bygget på de erfaringer, man kan have indhøstet i mellemtiden. Det er blevet sagt, og det fremgår også af betænkningen, at man under udvalgsbehandlingen dog har kunnet finde frem til enkelte lempelser, og dette siger mig, at man med en vis smidighed og forståelse vil kunne enes om at rette særlige forhold, når rimelighed taler derfor.

Der er vist ingen, der ville have noget imod, at skolebøger, lærebøger o. lign. blev fritaget for omsætningsafgift. Men det må erkendes, at det også her er praktisk taget umuligt at foretage en afgrænsning. Hvis man f. eks. havde en ordning, hvorefter skolebøger og alt, hvad der ellers anvendes i skolerne, skulle approberes, ja, så kunne man måske fritage approberede bøger. Men en sådan ordning har vi jo ikke. Jeg vil gerne føje til, at skolebøger jo ikke alene er til brug i skolen; lad mig blot nævne en ting som bibler og sangbøger, der også anvendes andre steder end på skolerne. Kunne administrationen senere finde veje frem til at rette på dette område — men det tvivler jeg egentlig på — skulle det kun glæde mig og sikkert mange andre med mig.

At bøger er et ømtåligt område at belægge med afgift, er åbenbart. Men jeg tror, at en fritagelse for afgift på bøger ville være mindst lige så vanskelig at praktisere, hvis omsætningsafgiften lå i detaileddet, hvad der jo har været ønsker fremme om så mange gange. Selv i så fald tror jeg en fritagelse ville være ganske umulig.

Som en slags plaster på såret har man fremsat den tanke, at nogle af de midler, der indkom ved omsætningsafgiften på bøger, skulle anvendes til støtte for for-

[Weikop.]

fattere eller måske gå til andre kulturelle formål. Det er efter min opfattelse en dårlig idé at kæde den specielle omsætningsafgift på bøger sammen med støtte til kulturelle formål. Det forekommer mig, at det kan give anledning til krav på bogomsætningsafgiften næsten på samme måde, som bilister og andre trafikanter med nogen ret stiller krav om vejmillionerne. For mig at se må provenuet af omsætningsafgiften på samme måde som andre skatter og afgifter uden forudgående beslaglæggelse af den ene eller den anden art gå i statskassen og udgifterne bevilges på sædvanlig måde ad sædvanlig vej. Forlods at give et og andet ministerium adgang til at beslaglægge statsindtægter på et bestemt område tror jeg vil være mindre hensigtsmæssigt.

Jeg siger ikke dette, fordi jeg ikke vil være med til at støtte forfattere og kulturelle formål. Tværtimod, det vil jeg gerne, hvor forholdene taler derfor. Jeg synes for øvrigt i lighed med mange andre, at den støtte, der gives inden for de kulturelle områder, er for beskeden. Det, jeg taler imod, er en særordning, der på forhånd beslaglægger bestemte statsindtægter. Noget sådant forekommer mig at være en uheldig fremgangsmåde.

Det er givet, at forslaget om fradrag af bonus og dividende er udtryk for en lempelse. Lige så givet er det, at ændringsforslaget om, at fradrag kun kan ske med den afgiftspligtige værdi af det beløb, der godtgøres kunden, var nødvendigt for at undgå misforståelser. Nu bliver det altså gjort helt klart, at kun den dividende eller bonus, der knytter sig til afgiftspligtige varer, er fradragsberettiget, og det vil altså sige, at overskud, der er indtjent på alle andre varer, og som udloddes i forhold til varens køb, ikke kan fradrages opgørelsen over de varer, der belægges med omsætningsafgift i henhold til lov om almindelig omsætningsafgift. Når overskud, der er udbetalt som bonus eller dividende, alene må stamme fra afgiftspligtige varer — altså i henhold til det lovforslag, vi behandler — betyder det også, som det fremgår af bemærkningerne, at overskud, bonus eller dividende hidrørende fra punkt-afgiftsbeskattede varer heller ikke må fradrages.

Jeg lægger vægt på, at der her ikke opstår nogen misforståelse. Man kan efter min mening ikke komme uden om, at der med lempelserne i fradragsretten for bonus og dividende for omsætningsafgiftspligtige varer sker en forskelsbehandling, eftersom der for punktbeskattede varers vedkommende ikke må fradrages hverken rabat, bonus el. lign. Al den rabat, bonus o. lign., der ydes til detailhandlere — også brugsforeningernes detailkunder — er selvfølgelig ikke fradragsberettiget, da det alene her drejer sig om den bonus, rabat o. lign., der ydes i mellemhandel.

Det er jo ikke gjort op — hvad man ellers gør — hvilket provenutab der vil opstå ved denne ændring, men mon ikke det væsentlige tab vil opstå i forbindelse med den bonus, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger yder sine mellemhandlere?

De øvrige ændringsforslag er at betragte som en imødekommelse af henvendelser fra forskellig side og vil være medvirkende til at fjerne mindre rimelige forhold på de områder, det drejer sig om.

Det er svært at skelne, så snart man er inde i det, jeg kan kalde afgrænsningsproblemet, men mindst lige så svært tror jeg det vil være at skelne, når det drejer sig om, hvilke blade der skal fritages. At skelne mellem bøger er, bortset fra den lempelse, der er sket, for så vidt angår årbøger med videnskabeligt stof og doktor-disputatser, svært, og man har derfor, som jeg før sagde, i øvrigt måttet opgive spørgsmålet om fritagelse for afgift på bøger. For bladenes vedkommende vil det imidlertid bero på en vurdering eller et skøn, selv om der er visse retningslinjer i lovforslaget. At finde ud af, hvilke distriktsblade der har dagbladskarakter, specielt hvad angår de bestående, mener jeg ikke vil være så svært. De skulle jo gerne høste gavn af det ændringsforslag, der her er stillet. Opstår der imidlertid nye blade, kan det måske nok være noget vanskeligt, idet man jo nok vil søge at tilpasse sådanne blade, der måske ikke ligner de nuværende distriktsblade helt med hensyn til stof og indhold, på en sådan måde, at de kan blive fritaget for afgift.

Jeg ser i Berlingske Tidende i dag — og er i øvrigt kendt med — at der snart vil komme et forbrugerblad, som jeg forstår

[Weikop.]

skal hedde Tænk. Jeg er helt enig i, at det sikkert kan komme til at indeholde mange gode oplysninger, når det ser dagens lys, men om nu et sådant blad kan betragtes som et fagligt eller kulturelt blad, der kan fritages, er jo et helt andet spørgsmål. Jeg tror, alle er enige om, at selv om der placeres nogle kulturelle artikler i et blad, vil det naturligvis ikke af den grund blive fritaget — så kan man have nok så megen sympati for det. Jeg tror ikke, den højtærede finansminister har større lyst til at uddybe spørgsmålet ved denne lejlighed, og jeg kan meget vel tænke mig, at den højtærede finansminister vil sige: ja men herregud, det må nævnet afgøre til sin tid, når problemerne foreligger. Det forstår jeg. Til gengæld tror jeg nok, man skal være forsigtig og trække nogle snævre grænser, for vi skulle heller ikke gerne have ombudsmanden med ind i spillet.

Selv om jeg altså på næsten alle områder foretrækker den størst mulige frihed, er jeg egentlig af den opfattelse, hvad angår blade og i øvrigt også andre ting, at en afgiftsbestemmelse, der skal gælde for Pers blad, også må gælde for Pouls blad, selv om sympatien og kærligheden for Pouls er størst. At trække grænser er meget svært, men forhåbentlig lykkes det, så den højtærede finansminister ikke får alt for meget besvær af de lempelser, han her af et godt hjerte har foreslået.

Jeg skal i øvrigt anbefale samtlige af finansministeren stillede ændringsforslag både til lovforslaget om almindelig omsætningsafgift og til lovforslaget om forbrugsafgifter. Når vi, hvad vi regner med, næste gang står over for forslag om lempelser eller forslag om at stoppe huller i loven — det kan også tænkes — hvor det er gået ud over ligheden, håber jeg man til den tid har høstet sådanne erfaringer, at vi måske bedre vil være i stand til at tilgodese erhvervenes rimelige ønsker og også tilgodese de indstillinger, som til sin tid måtte komme fra administrationen.

Jeg anbefaler i øvrigt at stemme imod mindretallets ændringsforslag.

Axel Sørensen: Jeg kan på mit partis vegne anbefale de ændringsforslag under numrene 2-6, der er stillet af den højt-

ærede finansminister til lovforslaget om ændringer i omsloven, og som tilsigter en tydeliggørelse af lovens bestemmelser, hvad der på adskillige punkter kan være påkrævet. Samtidig skal jeg anbefale, at man stemmer imod det af det ærede medlem hr. Aksel Larsen stillede ændringsforslag.

Under arbejdet med lovforslaget er der rejst mange spørgsmål af interesse både fra produktions- og salgskredse; de mange henvendelser til udvalget kunne tyde på, at disse kredse havde det indtryk, at vi stod over for en almindelig revision af denne lovgivning, hvad der jo ikke er tilfældet.

De mange problemer, der blev rejst, har givet den højtærede finansminister anledning til at nedsætte to udvalg til drøftelse og undersøgelse af visse forhold, der berøres af den almindelige omsætningsafgift. Det skal kort nævnes, at det ene udvalg, der benævnes byggeudvalget, har til opgave at undersøge de tekniske muligheder for en omlægning af omsætningsafgiften på byggematerialer og endvidere at undersøge de tekniske muligheder for etablering af en ordning, hvorefter der gives refusion for erlagt afgift af materialer, som er anvendt til ombygning og forbedring samt til reparation og vedligeholdelse af bestående bygninger. Det er opgaver, som jeg anser det for påkrævet at få løst. Det andet udvalg, som finansministeren har nedsat, og som benævnes håndværkerudvalget, vil komme til at beskæftige sig med de problemer, som opstår for håndværkerne i forbindelse med lov om almindelig omsætningsafgift, og dette udvalgsarbejde vil også være af overordentlig stor betydning. Jeg tror, at de to udvalgsarbejde på at klargøre de problemer, som de får overladt som kommissorium, fremover vil lette praktiseringen af loven om omsætningsafgift på mange af de vanskeligste områder. Man må derfor håbe, at udvalgene hurtigt kan tilendebringe deres arbejde. Det må være teknisk og praktisk tilgængeligt.

Det principielle og mere politiske spørgsmål, hvorvidt opkrævning af omsætningsafgiften fortsat skal foregå i engrosledet eller skal overgå til detailledet, foreligger jo ikke ved det foreliggende lovforslag, så det skal jeg ikke komme ind på.

Hvad angår de ændringsforslag, som finansministeren har stillet til forslag til lov

[Axel Sørensen.]

om ændringer i lov om forskellige forbrugsafgifter, kan vi stemme for ændringsforslag nr. 1 om at fritage sådanne årbøger for papirafgift, som indeholder videnskabeligt stof, og doktordisputatser. Vi kan også tiltræde ændringsforslag nr. 2, der vedrører distriktsblade o. lign., som har dagblads-karakter, selv om de ikke udkommer mindst én gang ugentligt. Vi hilser denne ændring med tilfredshed, fordi den viser imødekommehed over for mange af de små blade, der udkommer ikke alene i byen, men i særlig grad måske ud over landet.

Jeg kan derfor på de radikales vegne anbefale, at man stemmer for de af finansministeren stillede ændringsforslag og for lovforslaget som helhed.

Aksel Larsen: Det fremgår naturligvis klart af de lovforslag, den højtærede finansminister fremsatte her i tinget, og som har været grundlaget for udvalgets arbejde, at meningen fra regeringens side kun var den, at der skulle gennemføres nogle små, nærmest tekniske ændringer i lov om almindelig omsætningsafgift og i lov om forskellige forbrugsafgifter, men det udelukker naturligvis ikke, at man kan beskæftige sig med det spørgsmål, om ikke større ændringer var påkrævet og burde gennemføres nu.

Det er jo sådan, at nu har vi visse erfaringer med denne ulyksalige omsætningsafgift, som vi fik i 1962, og som trådte i kraft den 1. august 1962. Måske har folketinget ikke så mange erfaringer, men til gengæld har erhvervslivet sine erfaringer. Forbrugerne, der har betalt de højere priser, har deres erfaringer, og administrationen har i allerhøjeste grad sine erfaringer. Det har vist sig, hvad man burde have forudset dengang, og hvad der var mange som forudså, at det har været uhyre vanskeligt at administrere en lov om en engrosomsætningsafgift, simpelt hen fordi der er så forfærdelig mange områder, hvor man må afgrænse, hvor man må foretage undtagelser, hvor man må afgøre, hvilken slags varer der skal belægges med afgift, og hvor man må afgøre, om der er tilfælde, hvor afgiften bør tilbagebetales, f. eks. hvis der sker eksport af varer, i hvilke der ved produktionen er indgået produkter, som er belagt med omsætningsafgift.

Alt dette har vi fået illustreret i udvalget, ikke mindst gennem den strøm af henvendelser, vi har fået om at få visse varer eller produkter eller produktioner fritaget for oms eller få loven ændret eller administrationen ændret, og ved de bemærkninger fra finansministeriet, altså fra administrationen, vi har fået til disse henvendelser. Jeg synes, det er rimeligt — for at man kan være klar over, hvor meget vi har haft at arbejde med i den korte tid, udvalget har siddet — at gøre tinget opmærksom på, at vi foreløbig er nået til bilag nr. 42, og det er ikke sådan ganske små bilag. Jeg står her med stabelen; den vejer formodentlig ca. 1½ kg, og det er noget, som man rent praktisk ikke er i stand til at optrykke i betænkningen, i alt fald har det ikke været praktisk muligt at få materialet optrykt i betænkningen til andenbehandlingen; så ville man have sinket færdiggørelsen af lovforslaget. Man må altså være klar over, at der er kommet en mængde henvendelser, mange af dem, synes det mig, særdeles velmotiverede, og der er kommet bemærkninger til disse henvendelser fra finansministeriet. De er også meget interessante, og mange af dem er meget tungtvejende. Det viser alt sammen, at det er et uhyre kompliceret skattesystem, man har belemret dette land med, da vi fik en omsætningsafgift i engrosledet.

Det fremgår af de allerfleste svar, vi har fået fra finansministeriet på de fremkomne henvendelser, at det, der gør det så vanskeligt helt eller delvis at imødekomme disse henvendelser og anmodninger om hel eller delvis fritagelse for oms, er spørgsmålet om de eventuelle konsekvenser af at bevilge sådanne fritagelser på ét område og ikke på et andet eller vanskeligheden ved at afgrænse visse bestemte vareområder fra andre nærliggende vareområder. Det har ført til, at man på visse områder har foretrukket at gøre det, om jeg så må sige, lidt bagvendt, men formodentlig alligevel sådan, at det administrativt er billigere at klare.

Lad mig som eksempel nævne henvendelsen fra Turistforeningen for Danmark, som udsender en hel del tryksager, plakater, brochurer o. s. v., tryksager, som er belagt med oms. Da turistforeningen i alt væsentligt lever af penge, den får af staten, kunne

[Aksel Larsen.]

det være rimeligt at sige, at det er meningsløst, at der skal være oms på disse tryksager, men det er uhyre vanskeligt at undtage dem for oms; det vil sikkert kræve en stor administration. Så har vi i stedet for fået noget, som vi opfatter som et tilsagn om, at turistforeningen skal få nogle flere penge. Det er selvfølgelig også en måde at klare den på, men det viser dog noget om, hvor galt det er fat med denne lov om omsætningsafgift.

Lad mig nævne et andet eksempel ud af de mange, der foreligger. Vi har fået en henvendelse fra Danske Elværkers Forening, hvori man spørger, om man ikke kunne blive fri for at betale omsætningsafgift af anlægsudgifterne ved en elektrisk ledning eller samleskinne, eller hvad man skal kalde det, ad hvilken der skal transporteres elektricitet fra Skandinavien til Kontinentaleuropa eller omvendt. Man hævder fra den side, at det nærmest er et eksportforetagende, og altså burde det ikke belæres med oms, idet man, når man eksporterer varer herhjemmefra, kan få omsen tilbagebetalt. Anmodningen er imidlertid blevet afvist af den højtærede minister, og folketingsudvalget har sluttet sig til afvisningen. Man kan så være enig eller ikke enig i dette, men det er i alt fald en kendsgerning, at i dette som i mangfoldige andre tilfælde, ligger det sådan, at man kommer fra erhvervslivet eller fra de interesserede og anmoder enten om lovændringer eller om dispensationer eller undtagelser eller tilbagebetaling, og så går man fra udvalget til finansministeriet, told- og forbrugsdepartementet udtaler sig, og dermed er sagen afsluttet.

Med andre ord har vi her en lov om en skat, der giver staten op imod 1 milliard om året, og som er affattet på en sådan måde, at det faktisk er administrationen, der afgør, hvilke vareområder der skal beskattes, og hvilke vareområder der skal fritages. Jeg tror ikke, at det er noget heldigt princip, og jeg mener, at alt dette taler for, at det var forkert, at man lagde omsen i engrosledet, at man hellere burde have lagt den i detailledet, og derfor har vi ønsket, at man allerede på nuværende tidspunkt undersøgte, hvorledes dette kan gøres.

Det kan yderligere illustreres med den behandling, der blev vort ændringsforslag til del. Vi havde meget stor sympati for henvendelsen fra bogverdenen om, at bøger burde undtages fra oms.

Nu ved jeg meget vel, at der er en hel del af de bøger og boglignende produkter, der udgives, som sådan set ikke fortjener at blive fritaget for skat; men på den anden side er der noget om det argument, Den danske Forlæggerforening har anvendt: at når man fritager materiel føde for at blive belagt med oms, burde man også fritage kulturel føde for at blive belagt med oms. Man henviser også til, at i England og Finland har man fritaget bøger og noder for omsætningsafgift, og at man i Tyskland i hvert fald har nedsat omsætningsafgiften for bøger. Man påstår endvidere — men jeg har ikke kunnet kontrollere, om det er tilfældet — at der i Norge og Sverige er kræfter i gang for at afskaffe den gældende bog- og nodeomsætningsafgift. Det sidste kan jeg som sagt ikke kontrollere; det kan være, der ikke er flere kræfter i gang end dem, vi har set herhjemme i form af henvendelsen fra Den danske Forlæggerforening — det er jo også kræfter.

Jeg havde altså ret stor sympati for denne henvendelse, men det blev mig alligevel klart, at der var ingen som helst chance for imødekommenhed fra ministerens eller de øvrige partiers side, hvis jeg gik så vidt som at stille ændringsforslag. Men så hæftede jeg mig ved, at der dog var sympati for at fritage videnskabelige årbøger og doktorafhandlinger for afgift, og jeg mente, at når man kunne gøre det, måtte man også kunne gå videre. Jeg synes i hvert fald, det er aldeles urimeligt, at skolemateriel, skolebøger, videnskabelige værker o. s. v. skal belægges med omsætningsafgift, og derfor har jeg stillet mit ændringsforslag under nr. 1, som går ud på, at der skal indføres et nyt punkt i § 3 i loven om almindelig omsætningsafgift. Det er paragraffen om, hvilke varer der er undtaget fra omsætningsafgift, og hvor administrationen altså ikke skal dispensere. Jeg foreslår indføjet, at man, foruden hvad der ellers skal undtages fra omsætningsafgift, skal undtage skolemateriel, lærebøger, videnskabelige værker og afhandlinger. Dette er blevet afvist af den højtærede finansminister, og i de bilag fra

[Aksel Larsen.]

finansministeriet, der vedrører denne sag, bilagene nr. 40 og 41, siger man — jeg beder om tilladelse til et par korte citater — følgende:

„Fritages videnskabelige bøger, vil det være nærliggende også at fritage f. eks. faglitteratur. Herved ville en stor og vanskelig afgrænselig del af bogmarkedet blive fritaget for papirafgift og for den almindelige omsætningsafgift.“

Ja, her har vi altså et eksempel på det, som man støder på gang på gang: at vanskeligheden ligger i afgrænsningen, en vanskelighed, som udelukkende skyldes, at vi har omsen i engrosleddet. Konkret siger man om vort ændringsforslag, at fritagelsen, hvad skolemateriel angår,

„vil betyde en undtagelse fra afgiftspligten for et uoverskueligt antal varer og vil, fordi den går på tværs af varegrupperne, være af betydelig økonomisk rækkevidde.“

Det tvivler jeg aldeles ikke om, men det gør det efter min mening ikke mere rimeligt, at skolemateriel er belastet med omsætningsafgift, og det er i hvert fald ikke min skyld, at vi har en omsætningsafgift i engrosleddet, som bringer os i den situation, så jeg har ikke kunnet tage mit ændringsforslag tilbage.

Dertil kommer, at det i bemærkningerne fra finansministeren yderligere siges:

„Når man så ud over disse praktiske vanskeligheder yderligere kan pege på, at langt størsteparten af udgifterne til skolemateriel og lærebøger betales af det offentlige, kan jeg ikke anbefale afgiftsfritagelsen.“

Her er vi altså ved det. Man lægger omsætningsafgift på skolemateriel, skolebøger o. lign., og når man så skal afvise et forslag om at ophæve omsætningsafgiften på disse varer, siger man: herregud, det gør ikke så meget, det meste af det betales jo af kommunerne. Ja, det ved vi godt, men hvorfor får kommunerne deres penge? Fra skatteyderne; og når kommunerne skal bruge flere penge til indkøb af skolemateriel, må de altså forhøje skatteudskrivningen, og det vil igen sige, at der på den måde alligevel bliver lagt en byrde på befolkningen. Det er altså ingen som helst trøst for folk, der har børn i skolen, at de ikke selv skal betale

skolebøgerne, for på en eller anden måde skal de betale dem alligevel, nemlig gennem kommuneskatten. Jeg mener, at vort ændringsforslag er rimeligt, er vel motiveret, og jeg anbefaler det til vedtagelse.

Samtidig må jeg igen sige, at alt dette i øvrigt understreger berettigelsen af det synspunkt, jeg har hævdet: at tiden er inde til at overveje, hvornår og hvorledes man kan gå over fra en omsætningsafgift i engrosleddet til en omsætningsafgift i detailleddet, hvis man da ikke vil gå den vej helt at afskaffe omsætningsafgiften.

Det ærede medlem hr. Helge Larsen har i en udtalelse til Politiken sagt noget om, at en af fejlene ved engrosomsen er den, at 9 pct. faktisk er maksimumshøjden; man kan ikke lægge en højere afgiftsprocent på. Hvis det er tilfældet, er der altså kun den mulighed, hvis man vil forandre afgiftsprocenten, at man regulerer den nedad, og det ved jeg også at det ærede medlem hr. Hans Rasmussen har været talsmand for. Jeg synes, det er urimeligt, at man, fordi vi nu har fået denne afgift, stift holder fast ved, at den skal blive liggende, hvor den én gang ligger, nemlig på 9 pct. Det kunne overvejes, hvis man ikke helt ville afskaffe den, om man så ikke burde nedsætte den. Jeg var svært fristet til at udarbejde et ændringsforslag i den retning, men så gik det op for mig, at det er en så vanskelig sag, at det må man faktisk have ministeriet til; netop fordi omsætningsafgiften ligger i engrosleddet, kan dens nedsættelse eller afskaffelse kun ske ved en aftrapning over nogle måneder eller måske et par år.

Vi har jo i frisk erindring, hvor vanskeligt det var i sin tid at finde en orden, så man eventuelt kunne afskaffe tekstilafgiften. Man fandt ud af, at det kun kunne lade sig gøre ved en aftrapning over 20 måneder. Hvorvidt der behøves 20 måneder til at aftrappe en nedsættelse eller afskaffelse af omsætningsafgiften, ved jeg ikke, men jeg kunne ønske, at den højtærede finansminister lod foretage en undersøgelse af, hvordan dette kan gøres. Jeg vil ikke gå så langt som at forlange, at den højtærede minister skal komme med et forslag herom nu, men han kunne dog til underretning for folketinget eller til underretning for udvalget, som jo har lov til at fortsætte sit arbejde, også efter at dette lovforslag er gjort fær-

[Aksel Larsen.]

digt ved tredje behandling, lade udarbejde materiale, der belyser, hvorledes man kunne forandre afgiftsprocenten i nedadgående retning. I øvrigt har jeg i min mindretalsbetænkning fremsat ønske om fra ministeriet at få en skitseplan over, hvorledes det kan lade sig gøre at overføre afgiften fra engrosleddet til detailleddet. Jeg er klar over, at det er kompliceret, at det er vanskeligt. Det ville sikkert ikke være vanskeligt, hvis det var omvendt, hvis vi havde omsætningsafgiften i detailleddet og ønskede at overføre den til engrosleddet; dog tror jeg ikke, at nogen ville være så tåbelig at ønske en sådan ændring.

At flytte omsætningsafgiften fra engrosleddet til detailleddet er naturligvis et kompliceret problem. Jeg har spurgt embedsmændene, som har svaret, at de mener, det kan gøres uden uoverstigelige vanskeligheder. Men jeg kunne ønske, at man i hvert fald til folketingets orientering fik en skitseplan fra den højtærede finansminister over, hvorledes en sådan overførelse af omsætningsafgiften fra engrosleddet til detailleddet kunne gennemføres. Det kan jo ikke være nogen hemmelighed, at jeg i udvalget har gjort mig til talsmand for, at man skulle have en realitetsbehandling af dette spørgsmål. Jeg har fået det svar, som kan synes formelt rigtigt, at det ikke kan lade sig gøre at lave loven om, eftersom den er aftalt mellem 4 partier, og et sådant forlig kan regeringspartierne ikke springe fra, selv om de egentlig ikke er så glade for det. Jeg kan ikke acceptere et sådant argument. Jeg kan ikke indse, at et forlig, man har sluttet i foråret 1962, skal vare enten et langt åremål eller et bestemt åremål, og jeg kan ikke indse andet, end at hvis én eller flere af forligsparterne kommer til det resultat som følge af deres overvejelser og gjorde erfaringer, at den lov, man lavede, er dårlig, så må de have ret til at komme og foreslå dels og principielt folketinget, men også de øvrige forligspartier en overvejelse af, om de ikke skulle lave den om.

Jeg troede virkelig, der var en chance i den henseende, da jeg så den omtalte udtalelse af det ærede medlem hr. Helge Larsen i Politiken for den 19. november. Der taler det ærede medlem de konservative strengeligt til i anledning af, at de, som han siger, foranledigede, at vi ikke fik detailoms, men engrosoms. Det ærede medlem siger — jeg tillader mig et kort citat —:

„Men hvad gjorde Poul Møller? Han stillede en omsætningsafgift i engrosleddet som betingelse for forlig — til ulempe og stort besvær for erhvervslivet og til skade for en videreførelse af skatteomlægningen.“

Der er altså ingen tvivl om, at det ærede medlem hr. Helge Larsen er tilhænger af, at vi i hvert fald får en detailoms i stedet for en engrosoms, og jeg går ud fra, at det ærede medlem udtalte sig i overensstemmelse med sit partis opfattelse, hvilket også er blevet bekræftet ved nogle udtalelser, som den højtærede handelsminister har fremsat i går, og som jeg også gerne vil have lov at citere et par sætninger fra. Jeg har fundet referatet af udtalelserne i Politiken. Den højtærede handelsminister skal have sagt følgende:

„Jeg tror derfor ikke, en omsætningsafgift i engrosleddet er det rigtige, idet man ikke herigennem kan foretage reguleringer tilstrækkelig hurtigt og effektivt, og man bør efter min mening lægge omsætningsafgiften over i detailleddet.“

Som man forstår af dette, er handelsministeren, hvad dette angår, af samme mening som den, jeg har givet udtryk for i min mindretalsbetænkning, og det er mig ikke helt forståeligt, at regeringspartierne ikke, når der eksisterer sådanne meninger i regeringen og regeringspartierne, har villet være med til realitetsforhandlinger om i det mindste at få omsætningsafgiften gjort noget mere praktisk.

Hertil må i øvrigt føjes, at en omsætningsafgift på 9 pct. i engrosleddet ikke aflejrer sig over for forbrugerne som en prisforhøjelse på 9 pct., men som en prisforhøjelse et eller andet sted mellem 10

[Aksel Larsen.]

og 15 pct., idet det er fuldkommen udelukket, at der ikke også her og dér tages avance af omsætningsafgiften.

Vel, jeg skal lade det være nok med dette. Men jeg har altså de to anmodninger at rette til den højtærede finansminister: en anmodning om at få visse beregninger over, hvorledes man kunne aftrappe omsætningsafgiftens procent nedad, og en anmodning om en skitseplan for, hvorledes det kan lade sig gøre at forvandle engrosomsen til en detailoms. Jeg stiller ikke noget krav om, at vi skal have dette, inden dette lovforslag er gjort færdigt af tinget ved tredje behandling, men jeg går ud fra, at vi må kunne få det inden for en rimelig tidsfrist, og så vil folketinget dog have mulighed for ud fra et sagligt grundlag at tage stilling til, om det vil have foretaget noget mere vidtgående end det, der bliver resultatet af det lovforslag, der her er til behandling.

I øvrigt opfordrer jeg naturligvis tinget til at stemme for det ændringsforslag, jeg har stillet.

Bækgaard: Da vort partis ordfører, det ærede medlem hr. Iver Poulsen, ikke kan være til stede, skal jeg på partiets vegne gøre opmærksom på, at det i betænkningen over de to lovforslag oplyses, at udvalget har modtaget deputationer og henvendelser fra ikke mindre end 24 organisationer, institutioner og virksomheder, men at der ikke er sagt noget om, hvad disse henvendelser går ud på, hvad deres karakter og indhold er. I mindretallets bemærkninger udtales bl. a., at adskillige af disse henvendelser kunne og burde være imødekommet, en opfattelse, som vi, der stemte imod omsætningsafgiften, måske helt eller delvis kunne tilslutte os, såfremt vi havde haft lejlighed til at gøre os bekendt med indholdet af disse bekendtgørelser. Her står vi igen over for et af disse efter min opfattelse ganske meningsløse tilfælde, hvor vi, der dog repræsenterer mere end 81.000 vælgere, skal prøve at tage en sagligt begrundet stilling til et forslag uden at kende erhvervslivets, institutioners og erhvervsvirksomheders syn på sagen, skønt de berøres af loven i deres daglige erhverv.

Nu ser jeg af aviserne i dag til morgen, at folketingets udvalg for forretningsordenen

har bestemt, at ikke-udvalgsberettigede partier frem i tiden skal have tilstillet det materiale, som tilflyder udvalgene fra interesserede kredse uden for folketinget, en beslutning, vi finder ganske naturlig og selvfølgelig værdsætter, selv om den ikke helt opfylder vort ønske om en observatør, som i udvalgene kan følge selve udvalgsarbejdet.

Vi kan stemme for de af den højtærede finansminister stillede ændringsforslag, men vi beklager, at vort ønske om fritagelse af afgift for videnskabelige lærebøger, som vi gav udtryk for ved første behandling, ikke kunne imødekommes af ministeren. Her har mindretallet i sit ændringsforslag vist større forståelse og er endog gået et skridt videre, hvilket vi ikke kan have noget imod, da det vel til syvende og sidst er et spørgsmål, om der overhovedet bør være afgift på det trykte ord, undtagen naturligvis hvor det drejer sig om reklame.

Vi er altså i den situation, at vi både kan stemme for mindretallets ændringsforslag og for de af ministeren stillede og af udvalget tiltrådte ændringsforslag.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg takker de ærede ordførere for tilslutningen til de stillede ændringsforslag og for tilslutningen til de to lovforslag i øvrigt. Samtidig vil jeg også gerne takke for den venlige modtagelse af meddelelsen om nedsættelsen af de to udvalg, der er omtalt i betænkningen.

Det ærede medlem hr. Axel Sørensen fremsatte ønsket om, at disse udvalg måtte arbejde hurtigt, og jeg har den opfattelse, at det ærede medlem i så henseende talte på hele udvalgets vegne. Jeg kan sige, at vi naturligvis vil søge at fremskynde dette arbejde mest muligt, men det kan jo ikke fremskyndes ud over, hvad hensynet til en saglig og grundig behandling af de pågældende spørgsmål tilsiger, og jeg tror næppe, man skal regne med, at der kan fremkomme ændringsforslag til loven i dette folketingsår. Men vi må vel kunne stile efter at få sådanne ændringsforslag frem, hvis udvalgsarbejdet resulterer deri, temmelig tidligt i det næste folketingsår.

Det ærede medlem hr. Retoft stillede mig et spørgsmål vedrørende behandlingen af de særlige problemer for industrien, altså

[Finansministeren.]

spørgsmålet om eventuel fritagelse for afgift af transportmidler og andre ting. Jeg kan meddele, at jeg har anmodet administrationen vedrørende loven om almindelig omsætningsafgift om at undersøge de tekniske muligheder for en udvidelse af industriens adgang til afgiftsfrit indkøb af sådant materiel, der anvendes til intern transport og oplagring af en virksomheds råvarer.

Som følge af denne sammenkædning af fritagelse for driftsmidler og godtgørelse for anlægsarbejder, som hidtil har været praktiseret, vil man samtidig tage en praksis med hensyn til godtgørelse for anlægsarbejder op til overvejelse. Administrationen vil ved gennemførelsen af sine undersøgelser holde sig i snæver kontakt med erhvervs-livet, og jeg går vedrørende disse ting ud fra, at dette arbejde kan gennemføres og afsluttes parallelt med arbejdet i de to udvalg, jeg nævnte før.

Jeg vil gerne til det ærede medlem hr. Weikop sige, at jeg er ganske enig med ham i, at midlerne fra omsætningsafgiften bør gå ubeskåret i statskassen, og at ingen særlig del deraf skal reserveres til særlige formål, samt at hvis man vil forøge de kulturelle bevillinger, hvad jeg mener der er god mening i, så må det ske på ganske normal måde. Jeg tror, at man dér måske har lagt for meget i, hvad jeg og andre har sagt, at i stedet for at ophæve bogomsen kunne vi tænke os at gå den anden vej. Personlig har jeg altså den opfattelse, at det er en bedre anvendelse af pengene end simpelt hen at stryge bogomsen, for den rammer jo på en række områder bøger, som der ikke er megen grund til at lave afgiftsfritagelse for. Jeg må nu også sige, at jeg ikke har noget indtryk af, at vi er under noget særlig stort pres med hensyn til at ophæve den del af omsætningsafgiften, der gælder bøger.

Videre beskæftigede det ærede medlem sig en hel del med afgrænsningen for de blade og tidsskrifter, der kan få afgiftsfritagelse, og fremsatte i den forbindelse den formodning, at jeg skulle være meget tilbøjelig til at udtale mig herom ved denne lejlighed. Deri har det ærede medlem ganske ret.

Må jeg så til det ærede medlem hr. Aksel Larsen først vedrørende hans ændringsfor-

slag sige, at det forekommer mig, at det ærede medlem selv heroppe i næsten fyldestgørende grad citerede, hvad der er anført imod dette ændringsforslag, og i øvrigt kan jeg jo henviser til, hvad de øvrige ærede ordførere har sagt herom. Jeg må altså fortsat være af den mening, at dette ændringsforslag ikke bør vedtages.

Det ærede medlem var så inde på nogle videregående betragtninger om ønskeligheden af at omlægge omsætningsafgiften fra at være en engrosafgift til at være en detailafgift. I den forbindelse sagde det ærede medlem, at han ikke kunne acceptere den tankegang, at det indgåede forlig bandt. Det må jo sådan set blive det ærede medlems egen sag, hvad han kan acceptere eller ikke acceptere, men med henblik på kommende politisk arbejde er det måske en for os nyttig belæring om det ærede medlems holdning over for indgåede politiske aftaler at få at vide, at han mener, at det er ting, man sådan kan løbe fra efter behag. Vi må fra regeringens side mene — og jeg forstår, at det er man fra venstres og det konservative folkepartis side enig i — at et sådant forlig i alt fald må binde, indtil der har været afholdt folketingsvalg og vi har et nyt folketing. Hvad man så til den tid vil gøre, må jo bero på en vurdering af, om man mener, at de fordele, der skulle være ved en detailoms i forhold til en engrosoms, er så store, at man skal tage det besvær, som en omlægning af administrationen vil være, med i købet.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen ønskede, at der skulle foretages en undersøgelse af, hvorledes en sådan eventuel omlægning skulle finde sted. Må jeg i den anledning sige følgende. Forud for fremsættelsen i marts 1962 af regeringens lovforslag om en almindelig omsætningsafgift i detailleddet var gået et omfattende undersøgelsesarbejde i finansministeriet. Resultaterne af dette arbejde blev nedfældet i en betænkning, der stadig kan danne grundlag for overvejelser om en detailoms, hvis man ønsker dette. Det er klart, at finansministeriet i den tid, engrosomsen har været i kraft, har gjort nogle erfaringer, som også vil komme en eventuel detailoms til gode — de to afgiftssystemer har jo dog trods alt en hel del tilfælles — og man kan vel sige, at ville man foretage en omlægning,

[Finansministeren.]

så måtte et detailedforslag pudses op på en del punkter. Men alligevel mener jeg, at der i det tidligere forelagte materiale er så megen vejledning, og at forholdet i øjeblikket er så hypotetisk, at jeg synes, det ville være overflødigt arbejde på nuværende tidspunkt at gennemføre en undersøgelse og lave et materiale af den art, det ærede medlem her fremsatte ønske om.

Det samme synes jeg gælder det ærede medlem hr. Aksel Larsens andet ønske, nemlig at få en slags fremstilling af, hvorledes man kunne foretage en aftrapning nedad af den nuværende omsætningsafgift. Som jeg må bedømme tingene, er det i alt fald i øjeblikket og et godt stykke tid fremover meget usandsynligt, at vi skulle stå over for en nedsættelse af denne omsætningsafgift, og jeg synes ærlig talt ikke, at der er særlig megen mening i at lade udføre et sådant — hvad skal jeg sige — hypotetisk bestemt arbejde.

Må jeg så gøre en enkelt bemærkning i forbifarten til det ærede medlem hr. Aksel Larsen. Det ærede medlem udtalte sig sådan, at man kunne få det indtryk, at han mente, at omsætningsafgiften i sig selv havde medført en forhøjelse af detailpriserne på 10-15 pct. Jeg håber ikke, det ærede medlem har ment dette. Det er jo sådan, at de 9 pct., som omsætningsafgiften andrager, ikke er 9 pct. af detailprisen, men 9 pct. af engrosprisen, og hvis den derfor skulle have fået sådanne virkninger, som det ærede medlem her omtalte, så er det i alle tilfælde noget, som er ulovligt.

Så kunne jeg have lyst til til slut at gøre den bemærkning til det ærede medlems betragtninger, at det var lidt svært at finde ud af, hvad det ærede medlem egentlig selv ønskede. Jeg ved ikke, om jeg siger for meget ved at sige, at jeg under samrådet i udvalget havde et vist indtryk af, at det ærede medlem godt kunne tænke sig at medvirke til en omsætningsafgift i detailledet. Jeg synes ikke, at det fremgik helt klart af det, det ærede medlem sagde her i dag. Det kunne måske have en vis interesse at få at vide, hvorledes det ærede medlems stilling her egentlig er.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de af mig stillede ændringsforslag til de to

lovforslag og anbefale selv lovforslagene til vedtagelse.

Aksel Larsen: Jeg beklager meget, at den højtærede minister ikke har vilje til at imødekomme mine ønsker om en skitseplan for overgang fra engrosoms til detailoms og en art skitseplan for, hvorledes man kunne aftrappe engrosomsen nedad. Det er muligt, at ministeren ikke mener, det er aktuelt, men derfor kunne det godt være, at det var hensigtsmæssigt at have sådanne skitseplaner klar. Det kunne godt være, at det ville have nogen betydning for folketingets overvejelser, om det kunne se, hvorledes den slags kan gøres.

Ministeren siger, at der foreligger jo en færdig betænkning om, hvordan en detailoms skal se ud, at den muligvis må pudses op, men at der i den ellers er vejledning nok. Den kender vi jo udmærket godt, for vi kender godt det lovforslag, vi fik forelagt i foråret i fjor, og som vi sad og behandlede i udvalg i 3 måneder; men det, det drejer sig om, er, at dengang havde vi ingen omsætningsafgift, ingen almindelig omsætningsafgift. Så fik vi en engrosoms, og det er den, vi nu har, og det, jeg spørger om, er: hvorledes kan man gå fra en engrosoms til en detailoms? Det forekommer mig, at det får man intet svar på ved at se, hvorledes et lovforslag eller en lov om detailoms skal være. Det drejer sig om, hvorledes man kommer fra den ene form for omsætningsafgift til den anden form for omsætningsafgift, og det er det, jeg synes man virkelig bør overveje i finansministeriet, og jeg tror, det kunne have betydning for folketinget at få at vide, hvorledes det kan lade sig gøre at foretage en sådan ændring.

Nu hævder den højtærede minister, at det forlig, man sluttede om omsen i fjor, binder forligsparterne, og det ved jeg udmærket vel det gør, men det ændrer jo ikke, at man kan overveje, om det egentlig var noget klogt forlig. Ministeren siger med en — undskyld mig — mærkværdig form for intelligens, at nu har han fået en nyttig belæring for fremtiden, hvad angår Aksel Larsen, nemlig at Aksel Larsen mener, at politiske aftaler kan man løbe fra. Det mener Aksel Larsen overhovedet ikke, og ministeren kan ikke påvise et eneste tilfælde, hvor Aksel Larsen

[Aksel Larsen.]

er løbet fra en politisk aftale. Men det, som Aksel Larsen foreslår, det er, at hvis regeringspartierne kan se, at det er noget fuldstændig tosset, at vi fik en engrosoms i stedet for en detailoms, så skulle de støttet på deres erfaringer forhandle med deres forligspartnere om, hvorvidt det ikke ville være hensigtsmæssigt at gå over til en detailoms. Det er minsandten ikke at bryde et forlig, at man kommer med et materiale og spørger: skal vi nu ikke overveje, om det var noget galt, vi gjorde dengang? Det er det, jeg har sagt i udvalget; det er det, jeg har sagt her, og deri ligger ikke noget som helst om, at man skal løbe fra et forlig, heller ikke fra et forlig, som er dårligt.

Nu har vi da i hvert fald fået at vide, at ministeren, som altså må formodes at være klar over, at en detailoms havde været langt mere praktisk, ikke på nogen måde vil røre ved det på nuværende tidspunkt, men at han er af den mening, at forliget i hvert fald ikke binder de to nuværende regeringspartier ud over den kommende valgdag. Denne dag ligger heldigvis ikke så forfærdelig langt borte, og så kan det altså være, det kan lade sig gøre derefter at komme til at tale om det uden at blive misforstået på den besynderlige måde, som det behagede den højtærede finansminister at misforstå mig.

Ministeren spurgte videre: hvad ønsker Aksel Larsen egentlig? Det var han ikke blevet helt klar over, og derfor ville han gerne vide, om Aksel Larsen ville medvirke til en detailoms. Ja, det vil jeg, for jeg vil foretrække en detailoms fremfor en engrosoms. Vi har en engrosoms, og jeg vil absolut foretrække, at omsen bliver lagt over i detailleddet. Dermed har jeg ikke sagt, at jeg vil acceptere en hvilken som helst detailoms, naturligvis ikke; det kommer an på, hvordan den bliver indrettet, hvor stor procenten bliver, hvor stort provenuet bliver, og alt det dér; det må vi forhandle om. Men det kan da ikke være nogen hemmelighed, at jeg hele tiden, såvel i 1962 som i 1963, har sagt, at jeg er ikke begejstret for en omsætningsafgift, men skal vi endelig have den, vil jeg hellere have den i detailleddet end i engrosleddet; det giver en langt lettere administration; det giver langt lettere for-

hold for erhvervslivet; det får ikke så skadelige følger for befolkningen, og det er et langt bedre og mere håndterligt konjunkturpolitisk instrument end en engrosoms.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg har et par enkelte bemærkninger til det ærede medlem hr. Aksel Larsen.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen mente, at der var den forskel på situationen nu og dengang omsætningsafgiften blev gennemført, at dengang havde vi ikke nogen almindelig engrosoms; det har vi nu. Nej, man havde ikke dengang, hvad man kan kalde en almindelig engrosoms, men vi havde en engrosafgift på en række områder: manufakturvarer, beklædning, visse plastvarer, lædervarer, guld- og sølvvarer, ure, legetøj, og denne engrosomsætningsafgift skulle afløses af den dengang foreslåede detailomsætningsafgift. Altså har vi stået over for de problemer, og man har gjort sig sine overvejelser herover.

Når det ærede medlem påstår, at jeg vil altså ikke på nogen måde på nuværende tidspunkt diskutere en omlægning af omsætningsafgiften, og giver det udseende af, at jeg overhovedet ikke har villet undersøge, om der var nogen muligheder derfor, skal jeg dertil sige, at jeg plejer, så vidt jeg kan det, at prøve på at behandle tingene realistisk og ud fra de forudsætninger, der ligger. Men ikke desto mindre har jeg naturligvis forud for fremsættelsen af dette lovforslag sonderet terrænet, hvis jeg må sige det sådan, med hensyn til mulighederne for en omlægning, og der var ingen sådanne muligheder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om almindelig omsætningsafgift.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 103 stemmer mod 14; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 2-5, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 6 og § 2, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om forskellige forbrugsafgifter.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, § 2, ændringsforslag nr. 3 og § 3, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattevig m. v.

(Lovforslaget (nr. 56) findes i tillæg A. sp. 429, fremsættelsen i tidenden sp. 1118).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Selv om der hos mange er overdrevne forestillinger om, hvor meget der snydes af skatteydere til skade for deres medborgere, er der ingen tvivl om, at store beløb unddrages beskatning her i landet, hvorfor der jo hos alle ærlige skatteydere må være et rimeligt krav om, at hvad der kan gøres for at effektivisere ligningen, bliver foretaget. En skærpelse og tydeliggørelse af kontrolbestemmelserne kan derfor næppe nogen have noget at indvende imod, for så vidt det ikke bliver til unødigt posekiggeri.

Jeg kan derfor anbefale det foreliggende lovforslag, som først og fremmest går ud på at tydeliggøre visse bestemmelser. Det drejer sig bl. a. om bankers oplysningspligt over for skattevæsenet, idet en domstols-

afgørelse i en bestemt sag har skabt en vis uklarhed, som forslaget her skulle fjerne.

Det har været en kilde til irritation hos mange, at det er muligt at unddrage sig skattepligt af penge tjent her i landet ved at tage ophold i udlandet. Det er vist efterhånden en meget anvendt trafik, og ofte er der tale om rene proformaophold blot for at unddrage sig skattepligt. Jeg er glad for, at den højtærede finansminister i sine bemærkninger til lovforslaget gør opmærksom på problemet og siger, at en løsning heraf snart må finde sted. At finde den rette og retfærdige form er vel ikke nemt. Det bedste ville være, at skatten altid forfalder til betaling, når og hvor indtægten erhverves — altså kildeskat. Den kan løse problemet for andre lande, medens Danmark er ved at være ene om at have en sådan lækage i sin skattelovgivning.

Lovforslaget løser altså ikke dette problem, men skærper blot oplysningspligten om faktisk bopæl, således at politiet kan bringes mere effektivt ind i billedet, hvor der er tale om et rent proformaophold i udlandet med bevidst falske oplysninger. Det er et fremskridt, men det løser som sagt ikke problemet, og jeg håber, at vi snart må se et forslag, der kan stoppe de mange urimeligheder.

På ét område betyder lovforslaget dog en lempelse, nemlig med hensyn til straffen for at undlade at indgive eller for sent indgive selvangivelse. Det må dog understreges, at selv efter de foreslåede ændringer er det en dyr spøg at sløse med den slags ting; det kan efter lovforslaget koste op til 5.000 kr. Det bliver altså mere en art bødesystem end den kunstige forhøjelse af den skattepligtige indtægt, vi hidtil har opereret med. Det nu foreliggende forslag er mere rimeligt, idet disse forhøjelser ofte gav besynderlige udslag, navnlig hvor man tillagde subsistensløse en betydelig papirformue. Ligningsmyndighederne har da også i en vis udstrækning undladt at gøre brug af disse straffebestemmelser, navnlig hvor det har drejet sig om ældre og syge mennesker, der ikke har undladt at selvangive af ond vilje eller med fortsæt, men fordi de ikke har været klar over, at de havde pligt hertil. Man kan også efter de foreslåede bestemmelser undlade at træffe straffeforanstaltninger i sådanne tilfælde, og jeg håber,